

Kryštof Drnek, *Praha a její logistické zázemí. Proměny města a jeho technických sítí v letech 1913-1952*, Praha 2011, 148 str. (v tom tabulkové a obrazové přílohy – str. 122-148).

Oponentský posudek

na rigorózní práci zpracovanou na Ústavu hospodářských a sociálních dějin FF UK Praha.

Rigorózní práce Kryštofa Drnka se úzce dotýká jednoho z ústředních jevů formování novodobé společnosti – transformace její sídelní struktury a postupné prosazování fenoménu označovaného jako urbanizace. Úmyslně ponechává stranou svého zájmu celé spektrum pohledů na urbanizační proces (ať již demografický, čistě ekonomický, prostorově sídelní, sociální či behaviorální) a na příkladu metropole českého království (a později celého Československa) sleduje vývoj možná ne tak efektní (či dokonce spektakulární), ale o to důležitější stránky formování podmínek života v moderním velkoměstě – vytváření a proměny jeho technického zázemí, tj. vodovodní a kanalizační sítě, a dále vývoj postupné plynofikace a elektrifikace města. Objektem jeho odborného zájmu jsou tedy ty stránky fungování velkoměstského organizmu, které nejsou příliš vidět, které jsou často vnímány jen kdesi v pozadí či jako uklizené „na zadním dvorku“, ale bez nichž by byl chod velké městské aglomerace prakticky nemyslitelný.

Po krátkém úvodu, v němž zdůvodňuje strukturu a časové vymezení své práce, dále vytyčuje hlavní cíle a nakonec krátce shrnuje použitou pramennou základnu, dělí svůj text na tři obsáhlejší v zásadě chronologické kapitoly. V nich sleduje vývoj zkoumaných skutečností jednak v době Rakousko-uherské monarchie, jednak v období první republiky a posléze za druhé světové války a krátce po ní. V každé z kapitol krátce shrnuje nejdůležitější politické a ekonomické skutečnosti vývoje Prahy a poté se věnuje postupně jednotlivým výše zmíněným sítím. V závěru každé kapitoly přináší stručné shrnutí daného chronologického celku. Práce je ukončena celkovým poměrně obsáhlým závěrem, anglickým shrnutím a obligátním soupisem pramenů a literatury. Celou práci doplňují téměř tři desítky stránek příloh tabulkových, grafických, mapových a fotografických.

Práce K. Drnka důkladně výtěžila existující literaturu. Autorovi se podařilo neutonout v nepřehledné řadě více či méně relevantních pragensií. Ocenit lze zejména jeho zvládnutí poměrně značného kvanta materiálu, publikovaného v dobových odborných, většinou technicky zaměřených publikacích a periodikách. Zde K. Drnek prokázal schopnost z mnoha nabízejících se faktů vybrat ty nejzávažnější a pro zvolenou linii výkladu ty nejdůležitější.

Významný podíl na Drnkově heuristické základně současně tvoří i vytěžení primárních pramenů ve fondech hned několika archivů.

V této souvislosti mi jenom není zcela jasné, podle jakého kritéria rozdělil autor použitou literaturu na „Dobovou odbornou literaturu“ a „Literaturu“. Ať již při jejich rozdělení uplatníme časové či tématické hledisko, obě skupiny se v několika případech překrývají. V seznamu literatury jsem také poněkud postrádal publikaci Dějiny Prahy II, vyšlou v nakl. Paseka r. 1998. Zmiňuji ji ne snad proto, že by pragensií podobného tytu existovalo málo, ale z toho důvodu, že v ní je tematika vodovodních, odpadních a energetických sítí snad poprvé v takovémto typu kompendia – alespoň podle mých znalostí – reflektována po zásluze poněkud obsírněji. K. Drnkem často citovaná rozsáhlá práce Jiřího Peška a Václava Ledvinky vyšla až poté.

Samotný výklad posuzované práce Kryštofa Drnka je podán vcelku jasně a srozumitelně. Pokud by však autor uvažoval o publikaci (ať již díla jako celku, či některé jeho části), asi by vlastní text potřeboval na řadě míst poněkud upravit – především z jazykově-formálního hlediska. Prostor pro takového zásahy se nabízí především v oblasti interpunkce (zde poměrně časté nedostatky), občas se vyskytují jazykové a formulační neobratnosti či nepřesnosti. Namátkou pár drobnosti z jazykově-formální oblasti: „zda-li“ => zdali; problematické je dále kupř. psaní číselných údajů (za desetinou čárkou se nedělá mezera; naopak před znakem „%“ je mezera vždy). Další obsáhlejší formulační neobratnosti či formální nekorektnosti mohou uvést ústně v průběhu obhajoby.

Cenné jsou i přílohy práce, zejména obrazové doplňky výklad vhodně dokumentují a současně i oživují. I zde si však dovoluji několik kritických poznámek a výtek (což je ostatně oponentova úloha). Grafické zpracování tabulek není zcela bezproblémové (kolísající zarovnání dat, název přílohy – oč v ní jde a co vlastně ukazuje – jen malým písmem pod tabulkou či grafem, atd.). Čtenáře občas zarazí i určitá nahodilost a nesystematičnost zvolených tabulkových příloh (např. příloha č. 4 – elektrifikace ČSR pouze v r. 1928 a 1930 – proč ne v širším časovém horizontu?, navíc v textu – s. 75 – obsáhle verbálně opakována fakta z tabulky). Oceňuji i mapové zobrazení sledovaných skutečností. Určitě zajímavé by ale bylo takto využít např. fakta z příloze č. 2 a zobrazit je v prostorovém vyjádření. Dále např. nesporně zajímavé přílohy na s. 146-148 nelze v žádném případě označit jako „diagramy“, ale jsou to kartogramy (dokonce to nejsou ani „kartodiagramy“).

Většina mých oponentských poznámek, doplňků a kritických připomínek – a to jak zde písemně sdělených, tak i těch, jež vyslovím ústně při obhajobě Drnkovy práce – je pouze

podružného, většinou formálního charakteru. Věřím, že řadu z nich, zejména těch věcných, autor při obhajobě uspokojivým způsobem objasní, vysvětlí a zdůvodní. Má kritika tedy nemá charakter nesouhlasných výtek, jde spíše o drobná doporučení a v žádném případě nezpochybňují vcelku velmi dobrou úroveň a kvalitu posuzované rigorózní práce.

Drnkova práce z pochopitelných důvodů nepřináší nějaký zcela nový průlom do zkoumání sledované problematiky, většinou neuvádí žádná zbrusu nová fakta či překvapivá zjištění a neočekávané souvislosti. To ani nebylo jejím účelem a cílem. Je však velmi solidním souhrnem dosavadních poznatků, které svým výkladem utřídí uje do logického a přehledně uspořádaného celku. K. Drnek tak bezpochyby prokázal schopnost samostatné odborné práce, důkladně zužitkoval dosavadní dosti roztráštěnou odbornou (převážně technickou) literaturu i četné archivní prameny a na řadě míst se pokusil i o důkladnější odbornou analýzu získaného materiálu.

*Ze všech těchto důvodů rigorózní práci Kryštofa Drnka *Praha a její logistické zázemí. Proměny města a jeho technických sítí v letech 1913-1952* (po řádném průběhu a splnění všech podmínek rigorózního řízení) plně*

doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 10. dubna 2011

PhDr. Jan Hájek, CSc.
vědecký pracovník
Historického ústavu AV ČR